

rijkvan**nijmegen**

Nijmegen

INCLUSIEF
STADS-
WANDELING

vvnijmegen.nl

Nijmegen old city, young vibe

Nijmegen is de oudste stad van Nederland met een binnenstad vol bijzondere historische locaties. Loop de stadswandeling en laat je meevoeren in de geschiedenis vanaf het Romeinse Rijk tot aan de Tweede Wereldoorlog, de groene stadsparken en interessante musea. Een rijke cultuurhistorie is niet alles wat Nijmegen te bieden heeft. De vele studenten, talloze evenementen en festivals, unieke hotspots en het groeiend aantal gezellige lunchrooms zorgen voor een ongekennde levendigheid in de stad. Met je voeten in het zand van een prachtig aan de Waal gelegen stadsstrand of geniet op een van de vele terrassen. Het ruime winkelaanbod van grote ketens tot kleine unieke speciaalzaken maken je dagje (of weekend) Nijmegen compleet. Vergeet ook zeker niet voor een lekker hapje en drankje neer te strijken in een van de vele gezellige restaurants en cafés.

**CENTRUM-
PLATTEGROND OP
PAG. 16-17**

PAG | ONDERWERP

- 4 > Hotspots
- 6 > Shoppen
- 8 > Eten, drinken en slapen
- 11 > Cultuur
- 13 > Natuur
- 15 > Wellness
- 16 > Centrumplattegrond
- 18 > Stadswandeling

MEER INFO

VVV Nijmegen (in de Stadsschouwburg),
vvv nijmegen.nl of download de
VVV app.

©2017. Niets uit deze brochure mag worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Aansprakelijkheid t.a.v. de inhoud kan niet worden aanvaard.

Uitgave: Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen
Kaart: Przewalski Ontwerpers
Ontwerp & opmaak: kingling.nl
Beeld: Jurjen Drenth, RBT KAN en overige

STEVENSKERK.NL

GROOTSHEID IN HARTJE CENTRUM

De middeleeuwse Stevenskerk is een beeldbepalend icoon in het centrum van Nijmegen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de kerk niet gespaard gebleven en flink beschadigd geraakt. Na verschillende restauraties is de Stevenskerk in volle glorie hersteld. Bewonder niet alleen de indrukwekkende buitenkant maar neem ook een kijkje binnen de dikke muren van de kerk. De 14 prachtige kroonluchters uit 1640 en het om zijn bijzondere klanken geromede Königorgel zijn echte blikvangers in het interieur. In de kerk vind je ook

verschillende grafstenen van belangrijke Nijmegenaren uit vorige eeuwen. Bezoek ook de Heilig Grafkapel. Naast kerkdiensten is de Stevenskerk ook podium voor lezingen, exposities en concerten.

MUZIEUM.NL

OPENT JE DE OGEN

Ervaren hoe het is om blind of slechtziend te zijn? Dat kan bij het muZIEum! Kies voor de donkerbeleving of Expeditie ribbelroute en word zelf onderdeel van deze unieke beleving. De gids is zelf blind of slechtziend en vertelt uit eigen ervaring.

VALKHOFKAPEL.NL

ST. NICOLAASKAPEL

De St. Nicolaaskapel (Valkhofkapel) is een van de oudste stenen gebouwen van Nederland. Het is een zeldzaam voorbeeld van Byzantijnse architectuur in Noord-West Europa. Stap gerust binnen wanneer de kapel geopend is. Een enthousiaste vrijwilliger vertelt je graag meer over het gebouw. In de kapel zijn het hele jaar exposities en muziekoptredens.

MUSEUMHETVALKHOF.NL

KUNST EN ARCHEOLOGIE

Op de plek waar ooit een Romeins legerkamp lag vind je nu Museum Het Valkhof. Het museum toont het mooiste van Romeins Nederland, een kleurrijke collectie moderne kunst en een prachtige verzameling oude kunst. Zo is er veel aandacht voor de indrukwekkende geschiedenis van Nijmegen. Denk aan de Valkhofburch van Karel de Grote, het Romeinse leger en het leven van alledag toen Nijmegen de grootste Romeinse stad van Nederland was. Ook de collecties Hedendaags Expressionisme, Pop Art, eeuwenoude schilderijen, prenten en kunstnijverheid maken het bezoek aan het moderne museumgebouw waard. Kinderen kunnen iedere zondagmiddag terecht in het

kleurrijke Valkhof Junior lab. Hier kunnen ze zelf aan de slag met echte museumobjecten. Ze leren alles over de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Onderzoek een middeleeuwse pispot en help mee aan het ontwerp van een Romeinse muurschildering.

AFRIKAMUSEUM.NL

WAAN JE IN AFRIKA

Dichtbij Nijmegen, in de groene en heuvelachtige omgeving van Berg en Dal, ligt het Afrika Museum. Dit museum over mensen heeft een binnen- én een buitenmuseum. De vaste collectie wordt jaarlijks met twee grote en twee kleinere tentoonstellingen aangevuld. Zo krijg je een goed beeld van hedendaagse Afrikaanse kunst en traditionele objecten die veel vertellen over de gebruiken en gewoonten in de verschillende Afrikaanse landen.

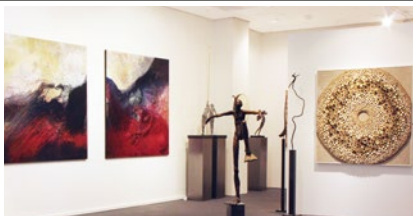
Wandel buiten door een dorp van de Dogon uit Mali, ontdek de paalwoningen uit Benin en kinderen kunnen heerlijk klimmen en klauteren in het speciale kinderbeeldenbos. Vergeet ook de feestelijke festivals zoals

het Ketikoti Festival niet waarbij je met de ritmische Afrikaanse muziek zeker niet stil kunt blijven zitten. Bij het Afrika Museum ontdek je dat we op wat kleine verschillen na allemaal hetzelfde zijn!

hot toShop

Je slaagt zeker wanneer je een dagje gaat shoppen in Nijmegen. Naast alle bekende en populaire ketens vind je ook een uitgebreid aanbod aan unieke winkeltjes. De Lange Hezelstraat, de oudste winkelstraat van Nederland, samen met de Houtstraat, de Van Welderenstraat en de In de Betouwstraat laten je shophart zeker harder kloppen. Wanneer het weer even niet meezit stap je gewoon het overdekte winkelcentrum de Molenpoortpassage binnen. Veel shopplezier!

ZEVENZOMERS.NL NOMADISCHE KUNSTGALERIE

Bij galerie Zeven Zomers kun je terecht voor 'natural art' van Rob Plattel en kleurrijke schilderijen van Eelko van Iersel. Tevens wisselende exposities van sculpturen in o.a. brons, glas en keramiek. Wat de galerie bijzonder maakt is haar nomadische bestaan. Al jaren reist de galerie tussen A-locaties in de Nijmeegse binnenstad. Check de website voor het adres.

MARIKENSTRAAT.NL DUBBEL ZOVEEL WINKELPLEZIER

De Marikenstraat bestaat uit twee niveaus met bijna 40 winkels. De moderne architectuur in combinatie met het aanbod en de ligging in de binnenstad van Nijmegen, maken de Marikenstraat tot een bijzondere winkelstraat. Bij het ontwerp van de straat is het hoogteverschil tussen Burchtstraat en het Mariënborg benut om zo de winkelstraat twee niveaus te geven. De twee verdiepingen zijn door bruggetjes aan elkaar verbonden en bieden een zeer divers winkelaanbod. Zo vind je op de benedenverdieping onder andere Bever, Oil & Vinegar, Costes, Douglas en NAME IT. De bovenverdieping is locatie voor de meer exclusieve winkels,

zoals River Woods, Riviëra Maison, Hugo Boss en Cape Cod Fashion.

Heb je honger gekregen van het shoppen? Stap dan eens binnen bij New Dutch of Zeezicht en laat je verrassen door de heerlijke lunchgerechten op het menu. Tijdens de feestdagen en de Vierdaagse is de Marikenstraat een lust voor het oog door de prachtige decoraties. Gedurende het jaar worden er ook verschillende activiteiten georganiseerd in de Marikenstraat zoals Het Huis van Sinterklaas. Verder is er in de hele straat gratis WiFi. Reden genoeg dus om de Marikenstraat te bezoeken tijdens een dagje funshoppen in Nijmegen!

ANAMORFOSA.NL KUNSTIG ANTIQUARIAAT

Waar anders dan tussen het unieke aanbod aan winkels in de Van Welderenstraat vind je Anamorfosa. Anamorfosa biedt een bijzondere maar begrijpelijke combinatie van boeken en kunst. Het antiquariaat is gespecialiseerd in kunstboeken van klassiek tot modern maar biedt ook prentenboeken en biografieën. Na je kennismaking met bijzondere uitgaven, eerste drukken en gesigneerde boeken kom je achterin de winkel bij de tentoongestelde kunst terecht. Daar vind je wisselende exposities met onder andere schilderijen en fotografie van nationale en lokale kunstenaars.

Het leuke is dat je niet alleen naar de kunst hoeft te kijken maar deze ook kan kopen wanneer je oog gevallen is op iets moois. Hetzelfde geldt natuurlijk voor de boeken!

VLAAMSARSENAAL.NL BOURGONDISCH GENIETEN

Midden in het bruisende centrum vind je het Vlaams Arsenaal, een modern hip Grand Café en een sfeervol Restaurant voor jong en oud. Ontdek de lekkerste gerechten uit de Franse en Mediterrane keuken, mooie wijnen en heerlijke speciaalbiere. Tijdens Happy Hour op vrijdagmiddag geniet je binnen of op het gezellige terras van heerlijke hapjes van het huis.

DEFIRMANIJMEGEN.NL VIER HET LEVEN

Het leven vieren doe je bij De Firma! Geniet van de zon op je gezicht terwijl je vanaf het prachtige terras uitkijkt over de Waal. Breng samen met je familie een toost uit op de 80-jarige verjaardag van oma. Deel de kleine gerechten, met zorg en aandacht bereidt door onze keukenbrigade, met je vrienden in een ongedwongen ambiance. Laat je verrassen tijdens de lunch, borrel of diner.

DEWAAGHNIJMEGEN.NL HISTORISCHE BLIKVANGER

Ga voor een authentieke beleving naar De Waagh. Dit waaggebouw uit 1612 is een absolute blikvanger. Kom hier met vrienden en familie samen voor een drankje op het gezellige terras of een heerlijk diner binnen in het sfeervol ingerichte restaurant. De Waagh biedt je ook de unieke mogelijkheid om op een van de mooiste locaties van Nijmegen je feest te vieren.

WIJNCAFEPINOT.NL WIJN IN DE HOOFDROL

Wijncafé Pinot is dé plek in Nijmegen om te genieten van een goed glas wijn en lekkere hapjes. Je kunt hier iedere dag kiezen uit meer dan 25 verschillende wijnen. In een kleine proeverij worden wijnen en hapjes gecombineerd zodat je op een leuke en ontspannen manier de verschillende wijnen kunt leren kennen.

PLAATS1.COM ZINNENPRIKKELEND

In een eeuwenoud pand, aan de drukte onttrokken van de stad, vind je Plaats1. Bij dit eigentijdse restaurant wordt gekookt met seizoensproducten en veel liefde! De gerechten zijn zeker niet standaard en allemaal even zinnenprikkelend. Het combineren van wijn en spijs is hier een belangrijk thema; vraag gerust welke wijn het beste bij je gerecht past. Zowel voor een uitgebreid diner als een snelle lunch kun je hier prima terecht.

HOOGSTRAATJE.NL PANNENKOEKEN HEMEL

Zin in een pannenkoek? Ga dan naar pannenkoekenrestaurant 't Hoogstraatje! Kiezen wordt hier zeker lastig met al die lekkere variaties op het menu. Ga eens voor een bijzonder beslag zoals meergranen of boekweit. Op het in de zomer zonnige en in de winter verwarmde terras kun je ook heerlijk zitten. Speciaal voor de kids is er een leuke speelkelder vol met spelletjes. Bij 't Hoogstraatje geniet je met het hele gezin.

HOTELCOURAGE.NL ROMEINSE OVERNACHTEN

Vind je één dagje Nijmegen te kort? Blijf dan overnachten bij het prachtige driesterran hotel Courage Waalkade midden in het historische centrum. Zoals de naam al doet vermoeden is dit hotel met 33 comfortabele kamers gelegen aan de Waal. Alle kamers zijn voorzien van alle gemakken en in het gehele hotel is er gratis WiFi. Als je een echt bijzondere overnachting wilt, kies je een van de zes kamers die geheel in Romeinse stijl zijn ingericht en handbeschilderd. In de sfeervolle lobby kun je iedere ochtend terecht voor het ontbijt. Daar worden de broodjes op een oude fietskar geserveerd en op de kookplaat bak je je eigen verse eitje. De lobby met de gekleurde tegels, foto's aan de muren en lekkere leren hangstoelen

is ook een prima plek om een drukke dag Nijmegen af te sluiten met een drankje.

NIJMEGEN.PANNENKOEKENBOOT.NL SCHIPPER MAG IK MEE-ETEN?

Wat is er nou leuker dan een mooie vaartocht over de Waal te maken? Varen met De Pannenkoekenboot Nijmegen en onbeperkt pannenkoeken eten! Het hele jaar door kun je op woensdag, zaterdag en zondag mee met de Bruggentocht en de 75 Minutenvaart. Onderweg vertelt de kapitein onder andere over de stadsbruggen, de natuur en de nieuwe nevengeul van de Waal.

RESTAURANTDEHEMEL.NL HEMELSE AMBACHT

De Hemel is gevestigd in het middeleeuwse kloosterpand, de Commanderie van St. Jan. Geniet van bieren van Brouwerij de Hemel, Chocoladewerk van Chocolaterie Chocobreak en zelf gebrande 'heilige bonen' van koffiebranderij Holy Beans, allen gevestigd in het pand! Kijk uit over de Waal of neem plaats op het mooiste terras van Nijmegen en ervaar de kracht van ambacht bij De Hemel!

IN-CREDIBLE.NL NIET GEWOON MAAR (IN)CREDIBLE

Gezellig een drankje doen, een lekker hapje eten en voor een leuke prijs in hartje Nijmegen overnachten. Dat kan allemaal bij Credible! Daag je vrienden uit voor een spelletje onder het genot van een biertje of vul je hongerige maag na een dagje shoppen. Credible is niet standaard maar innovatief, anders en een beetje creatief.

CAFEDAEN.NL GEMOEDELIJKHEID BIJ DAEN

Aan de Grote Markt vind je Café Daen. Dit gemoedelijke bruine eetcafé is al meer dan 20 jaar gevestigd in het prachtige oude monumentale pand 'De Laeckenhal'. Je kunt hier iedere dag terecht voor een van de vele speciaalbiere, een lekkere lunch of een aantal rondjes hapas. Café Daen beschikt ook over een gratis feestzaal voor je verjaardag, afstudeerfeest of bedrijfsborrel.

NIJMEGEN, OUDE STAD MET JONGE 'VIBES'

De tienduizenden (oud)studenten geven de stad een eigentijdse sfeer. Uniek aan Nijmegen zijn de kilometers aan stranden in hartje stad. Op een zomerse dag hop je van strand zo naar een van de vele gezellige terrassen. Bezoek vooral ook een van de zomerse festivals of dompel je onder in het culturele aanbod van theater en film. Ga je liever naar een café met terras, keus volop!

VIJF TIPS WAAROM NIJMEGEN DE ZOMERHOOFDSTAD VAN NEDERLAND IS!

1. ONTWAKEN IN DE NATUUR

Begin je dag met een wandeling in de natuur. Laat je verrassen door hoe wild en wonderschoon de natuur is, op steenworp afstand van de stad.

2. RELAXEN OP HET STRAND

Nijmegen biedt heerlijke zandstranden waar je met je voeten in het koele water kunt genieten van een prachtig uitzicht op de stad en omgeving.

3. BIJTANKEN OP EEN MOOI TERRAS

Bezoek een van de vele terrassen in het stadscentrum of net daarbuiten zoals in Nijmegen-Oost en bestel een smaakvol biertje uit een van de vele Nijmeegse bierbrouwerijen.

4. LEKKER SLENTEREN DOOR DE STAD

Ontdek hoe rijk de historie van Nijmegen is. In de kleine winkelstraatjes vind je tal van lokale winkels voor een unieke outfit, mooi cadeau of een café of restaurant om bourgondisch te genieten.

5. FEESTEND DE NACHT IN

Sluit je zaterdag af met een drankje en dansje tot diep in de nacht. Vind je weg naar een van de vele evenementen, zoals de concerten in Doornroosje, festivals op de Goffertwei en de dance events in het Honigcomplex. Of ga lekker chillen in een gezellige kroeg of in filmhuis LUX.

Meer tips op summercapital.nl.

IN TO NATURE

Heb je genoeg van de drukte in de stad? Vanaf de Waalkade sta je binnen vijf minuten in de ongerepte natuur van de Ooijpolder en dat maakt Nijmegen uniek! Met de Ooijpoort is er letterlijk een brug geslagen tussen stad en natuur. Aan de noordzijde van de Waal is het nieuwe rivierpark zeker het bezoeken waard. Je kunt hier heerlijk wandelen, relaxen op een van de stranden en een frisse duik nemen op een hete dag. Maar dat is niet alles wat het Rijk van Nijmegen aan prachtige natuur te bieden heeft. Fiets via de glooiende heuvels van Berg en Dal richting Kranenburg, net over de Duitse grens. Wandel over de dijken in het Land van Maas en Waal en struin door de Overasseltse en Hatertse Vennen. Op de Mookerheide geniet je in augustus van prachtige paarse vergezichten, wanneer de hei in bloei staat.

VVARNHEMNIJMEGEN.NL/ALLEDAAGSE ALLEDAAGSE APP

Nijmegen is bij veel wandelliefhebbers bekend door de Internationale Vierdaagse Afstandsmarsen, kortweg Vierdaagse. Het wandellegioen van zo'n 45.000 wandelaars trekt de derde week van juli vier dagen lang door het Rijk van Nijmegen. Download de gratis Alledaagse app en loop het hele jaar door de routes van de Vierdaagse. Je bepaalt de startdag, -tijd en -plek zelf, net als de afstand. Het belangrijkste is dat je geniet van de omgeving en de prachtige natuur, want tijdens de Vierdaagse blijft daar weinig tijd voor over.

NIJMEGENACTIEF.NL ACTIEF IN NIJMEGEN

Op zoek naar leuke activiteiten voor een familiedag of teamuitje? Bij Nijmegen Actief ben je aan het juiste adres! Voel de wind door je haren terwijl je op de elektrische Waalscooter de prachtige omgeving verkent. Combineer een ritje op de Waalscooter met een bierproeverij of bonbonworkshop. Andere activiteiten zoals kruisboogschieten, GPS-tochten en het Beach Team Toemooi zijn ook ideaal voor een teamuitje om de samenwerking een boost te geven. Ook voor het huren van een fiets of mountainbike kun je op de locatie aan de Waalkade terecht.

CULTUUR

Nijmegen zit vol energie! Dat merk je aan het uitgebreide culturele aanbod en de vele evenementen die het hele jaar door georganiseerd worden.

De schouwburg, het concertgebouw en verschillende kleine theaters nemen je met avondvullende programma's mee in de wereld van de cabaret, dans en musical. Bij poppodium Doornroosje kun je terecht voor diverse concerten en dans je tot in de vroege uurtjes op de beste dance. Naast de grotere bioscopen heeft Nijmegen ook het grootste filmhuis van Nederland, LUX, waar arthousefilms de boventoon voeren.

Door het jaar heen worden er verschillende evenementen voor jong en oud georganiseerd. Het meest bekend is het grootste wandelevenement van de wereld, de Internationale Vierdaagse Afstandsmarsen Nijmegen, die iedere derde dinsdag van juli van start gaat. De Vierdaagsefeesten, die in de week rondom de wandelvierdaagse plaatsvinden, trekken ieder jaar meer dan een miljoen bezoekers naar dit grootste gratis openluchtfestival van Europa. Ook buiten deze week bruist de stad met evenementen zoals het Go Short Film Festival, Romeinenfestival, Gebroeders van Limburgfestival en de Zevenheuvelenloop.

Een nieuwe hotspot ten westen van het centrum is het Honigcomplex. De voormalige Honigfabriek is een smeltkroes van jonge ondernemers, kunst en cultuur.

Je kunt hier terecht voor een les buikdansen, indoor beachvolleyballen, een drankje bij de bierbrouwerij en tal van kleine en grote evenementen.

Kijk voor een overzicht van alle evenementen in Nijmegen op vvnijmegen.nl.

THERMENNIJMEGEN.NL

PUUR GENIETEN

Bij Sauna & Beauty De Thermen kun je helemaal tot rust komen. Lekker ontspannen na een mooie fietstocht of een dagje shoppen. De prachtig bosrijke omgeving rond De Thermen draagt hier ook aan bij. Het middelgrote sauna- en thermencomplex is ruim opgezet en beschikt over zo goed als alle faciliteiten, denkbaar op sauna- en wellnessgebied. Door de pure kwaliteit en de warme sfeer voel je je snel thuis bij De Thermen. Neem plaats in een van de sauna's en geniet van een opgieting met kruiden, honing en soms zelfs muziek. In de baden

zwem je in zuiver bronwater dat vanuit een honderden meters diepe bron omhoog wordt gepompt. Laat je lichaam op een ontspannen manier reinigen bij de sfeervolle Hammam of verlicht de spanning op je spieren met een hotstone massage. In de relaxruimtes, het restaurant of in een van de tuinen kun je genieten van een ruim assortiment aan eten en drinken. Probeer een van de verse vruchtensappen en smoothies of een lekkere frisse salade. Ook de inwendige mens komt dus niks tekort bij een bezoek aan De Thermen!

ZÓ WERKT DE STADSWANDELING!

De wandelroute wordt schematisch weergegeven met een groene lijn op elke pagina. Boven de routelijn vind je de wandelinstructies en onder de routelijn informatie over de bijzondere locaties (1 t/m 32) die je onderweg tegenkomt. De stadswandeling is 5 km lang en de plattegrond met de route is te vinden op pagina 16-17.

Bij het verlaten van de VVV via de hoofduitgang, zie je op de **Nassausingel** vier beelden, die de vier jaargetijden uitbeelden. Links, schuin aan de overzijde van de Nassausingel ligt het **Kronenburgerpark**. Steek de Nassausingel over en loop naar dit park > **zie 2**.

Loop het park door richting de vijver en houd de vijver aan je rechterzijde. Aan het einde ben je aangekomen op het **Joris Ivensplein** > **zie 3**.

Ga rechtsaf de winkelstraat in (**Lange Hezelstraat**) > **zie 4**.

Ga na ± 200 meter linksaf (**Begijnenstraat**) > **zie 5**.

STARTPUNT

VVV Rijk van Nijmegen,
Keizer Karelplein 32h
(Stadsschouwburg)

1. KEIZER KARELPLEIN

Lange tijd lag de stad opgesloten binnen de eigen vestingmuren. Pas in 1874 mochten de muren worden gesloopt en kon aan uitbreiding worden gedacht. Bovenop de dichtgegooide stadsgrachten werd een stelsel van statige, brede singels aangelegd. Het Keizer Karelplein vormde daarin het knooppunt. Midden op het drukke plein zie je een bronzen Karel de Grote op zijn eeuwig steigerende paard. Het beeld wordt op een speciale manier met behulp van waternevel belicht.

2. KRONENBURGERPARK

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

Je bevindt je hier in het Kronenburgerpark, bekend van het lied van Frank Boeijen.

De grote variatie aan boomsoorten (meer dan 150!) en de hoogteverschillen maken het park uniek voor Nederland. Hier is een gedeelte van de stadsmuur bewaard gebleven, wat een goed idee geeft van de indrukwekkende vestingwerken die eens de stad hebben omgeven. Van rechts naar links zijn te zien: de nooit afgebouwde St. Jacobstoren (1525), het Rondeel (1527) en de imposante Kronenburgertoren (1425).

Kronenburgerpark

3. JORIS IVENS

De sculptuur op het plein is een monument voor de in Nijmegen geboren, internationaal bekende cineast Joris Ivens. Hij was met name gericht op het maken van documentaires en raakte in eigen land omstreken vanwege zijn film ter ondersteuning van de Indonesische onafhankelijkheidsbeweging.

4. OUDSTE WINKELSTRAAT VAN NEDERLAND

De Lange Hezelstraat was in de Romeinse tijd al een belangrijke doorvoerweg. In de middeleeuwen groeide deze uit tot de belangrijkste handelsroute in de regio. Daarmee mag de Hezelstraat zich met recht de oudste winkelstraat van Nederland noemen. Als één van de eerste Nederlandse steden verschenen hier in de dertiende eeuw al stenen huizen. De meeste gevels zijn

daarentegen redelijk nieuw en stammen uit de periode rond 1900. Je vindt hier nu een gevarieerd aanbod van exclusieve winkels en gezellige lunchrooms.

5. DE BENEDENSTAD

Je loopt de Benedenstad in. Dat de naam refereert aan hoogteverschillen is hier nog niet zo te merken, maar zal straks duidelijk worden. In de Begijnenstraat wordt de middeleeuwse sfeer voelbaar. Links zie je het voormalige Arme Borgeren Kinderen Weeshuis dat in 1644 zijn huidige vorm kreeg. In 1817 veranderde de naam in Protestants Kinderen Weeshuis. Het pand tegenover het weeshuis is de voormalige Gereformeerde Kerk. In de nieuwe gevel van pand nummer 30 is een originele plaquette met een bierton gemetseld, die herinnert aan de tijd dat er veel brouwerijen in de Benedenstad gevestigd waren.

Ga aan het einde van de weg rechts (**Oude Haven / Lage Markt**) > zie 6.

Sla tegenover de St. Antonispoort de **Priemstraat** in, je krijgt de **Stevenskerk** prominent in het zicht. Loop naar boven naar een pleintje (**Kitty de Wijzeplaats**). Op het pleintje staat een monument voor de in de oorlog omgekomen Joodse Nijmegenaren. Sla op het pleintje linksaf (**Nonnenstraat**) > zie 7.

Synagoge

Stevenskerk

Keer om en loop over de **Kitty de Wijzeplaats** rechtdoor richting de **Ganzenheuvel**. Na ongeveer 50 meter ga je linksaf de trappen op richting het **St. Stevenskerkhof**. Boven aangekomen ga je naar rechts > zie 8.

Loop richting de hoofdingang van de kerk > zie 9.

6. OUDE HAVEN

De naam verwijst naar de haven die hier binnen de stadsmuren lag. Bij de afbraak van de muren is de haven gedempt. Als je de straat oversteekt en terugkijkt op de gevelrij zie je dat in deze straat meerdere oude koopmanswoningen bewaard zijn gebleven. Waar de Oude Haven overgaat in de Lage Markt ga je nog verder terug in de tijd. De meeste huizen hebben een geschiedenis die teruggaat tot de 16e eeuw. Aan de linkerkant zie je na vijftig meter de St. Anthonispoort. Dit is de enige overgebleven grote stadspoort van Nijmegen.

7. SYNAGOGUE

In de Nonnenstraat bevindt zich aan de linkerkant de voormalige synagoge uit 1756. Eén van de voorgangers was Isaac Presburg, die je later op de wandeling nog tegen zult

komen. De synagoge is in onopvallende stijl gebouwd, omdat deze uiting van Joodse religie destijds niet als zodanig herkenbaar mocht zijn. Sinds 1913 heeft het gebouw verschillende functies gehad maar wordt tegenwoordig weer gebruikt als synagoge. Links naast de synagoge staat een Joodse school in oosterse stijl uit 1873.

8. STEVENSKERK

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

Je loopt langs de machtige muren van de Stevenskerk. Al in 1254 is met de bouw ervan begonnen. Tot in de 16e eeuw is men bezig geweest om de kerk te verbouwen en uit te breiden. Als je om de kerk heen loopt zie je dan ook verschillende bouwstijlen. De kerk en de toren zijn in de Tweede Wereldoorlog flink beschadigd en later gerestaureerd. Zowel van binnen als van buiten is de Stevenskerk een waardig

monument voor de stad. Loop gerust eens naar binnen als de kerk open is. Beklim ook de grofweg 200 trap treden van de Stevenstoren voor een prachtig uitzicht van de binnenstad en de omgeving.

9. MOENEN

Op de trap tegenover de ingang van de kerk zie je het moderne beeld van Moenen. Dit is de duivel uit het beroemde middeleeuwse mirakelspel Mariken van Nieumeghen. Mariken liet zich door Moenen verleiden en leefde met hem zeven jaar in zonde. Op de Nijmeegse Grote Markt kwam ze tot inkeer. Na een zevenjarig verblijf in het klooster werden haar alle zonden vergeven. Daarna leidde zij een deugdzame en vroom bestaan. Moenen zit symbolisch met zijn rug naar de kerk.

Foto: J. Gennep

Links naast Moenen staat de
Latijnse School > zie 10.

Loop eventueel nog iets verder om de
Stevenskerk heen. Ga dan onder de
Kerkboog door, de **Grote Markt** op
> zie 11 en 12.

Loop wat verder de Grote Markt op
> zie 13 en 14.

Latijnse School

Het Waaggebouw

10. LATIJNSE SCHOOL

Deze voorloper van het gymnasium is in 1546 gesticht door de Apostelenkerk van Keulen. Jongens van goeden huize kregen hier onderwijs. De katholieke inbreng verdween echter al snel door de overname van het Nijmeegse stadsbestuur en in 1591 door de protestanten. Wat nog herinnert aan de Apostolische stichters zijn de beelden van de twaalf apostelen, de tekst van de tien geboden tussen de vensters en de beelden van de vier kerkvaders boven de ingang. Ook zie je vlak onder de dakrand beeldhouwde schedels en gekruiste knoken die verwijzen naar de oorspronkelijke bestemming van deze plek: het kerkhof.

11. DIVERSE BOUWSTIJLEN

Let op het verschil in bouwstijl tussen het pand boven de Kerkboog en de Kerkboog

zelf. De Kerkboog dateert uit 1542 en bevat nog veel gotische elementen, zoals natuurstenen pilaren, een kruisbooggewelf en beeldhouwde kopjes. Het pand erboven is amper een halve eeuw ouder en ziet er totaal anders uit. In de topgevel zijn speelse, klassieke elementen te herkennen. Met deze dramatische verschuiving van gotiek naar Hollandse renaissancestijl is in een halve eeuw tijd voorgoed afscheid genomen van de middeleeuwen. Niet geheel toevallig valt deze verschuiving ook samen met de 'bevrijding' van de Spaanse overheersing in de Tachtigjarige Oorlog.

12. DE LAECKENHAL

In de middeleeuwen lag over de volle breedte van de huizenrij op de eerste verdieping de Laeckenhal. Deze ruimte was 54 meter lang en vormde het centrum van de textielhandel en de ontmoetingsplaats voor het gilde. De bega-

ne grond was aan de kant van de markt open en vormde op deze manier een zuilengalerij. Pas in 1542 werd de galerij dichtgebouwd. Enkele pijlers zijn nog zichtbaar in de gevelrij.

13. HET WAAGGEBOUW

Het Waaggebouw op de Grote Markt stamt uit 1612. In het rechtergedeelte hing de officiële weegschaal, waarmee alle marktwaar werd gewogen. Door de grote poort kwamen de kooplui met hun kar naar binnen. Door eenzelfde poort aan de achterkant reden ze weer naar buiten. In de linkerhelft van het Waaggebouw was het officiële Vleeshuis ondergebracht. Ter plekke werden de dieren geslacht en ter verkoop aangeboden. Het onverkochte – en inmiddels niet meer zo fris ruikende – vlees moest na twee dagen worden afgevoerd. Buiten de stadspoorten werd het verkocht aan de minderbedeelden.

14. MARIKEN VAN NIEUMECHEN

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

Midden op de Grote Markt staat Mariken gescheiden van Moenen haar zonden te overdenken. Het steegje even verderop tussen de cafés heet Vijfringengas. Dit verwijst naar de ringen die Mariken als boete om haar hals en armen moest dragen. Pas bij de vergeving van haar zonden vielen ze af. De vijf ringen zijn terug te vinden om het paaltje dat de steeg afsluit.

Mariken van Nieuwmechelen

Sla op de Grote Markt links van het Waaggebouw het steegje in (**Achter de Hoofdwacht**) > zie 15.

Loop rechtdoor langs het parkje af. Aan het einde links zie je de **Commanderie van St. Jan** > zie 16.

De Commanderie van St. Jan

Sla bij de Commanderie van St. Jan rechtsaf het steegje in naar de **Pepergas**. Vervolgens kom je uit op de Grotestraat. Volg de **Grotestraat** richting de Waal. Let op: de Grotestraat heeft een flink hoogteverschil. Als je slecht ter been bent kun je ervoor kiezen in de Bovenstad te blijven en via de Burchstraat richting het Valkhofpark te lopen (zie plattegrond) > zie 17.

Bijna onder aangekomen ga je rechtsaf de **Steenstraat** in > zie 18.

Besindershuis

Ter hoogte van het Besindershuis ga je linksaf, de **Waalkade** op. Daarna ga je naar rechts > zie 19.

15. OUDSTE CAFÉ VAN NIJMEGEN

Je loopt langs Café In De Blaauwe Hand. Dit is het oudste café van Nijmegen. De naam heeft te maken met de Laeckenhal. Vooral het indigo-blauwe pigment was voor de lakenververs moeilijk van de handen te krijgen. Met blauwe handen kwamen ze daarom na het werk het café binnen.

Café In De Blaauwe Hand

16. DE COMMANDERIE VAN ST. JAN

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

Het oorspronkelijke gebouw stamt uit 1196 en ontleent zijn naam aan de kloosterorde der Johannieten, die er in 1214 introk. Deze legendarische orde van ridderbroeders legde zich vanaf de Kruistochten toe op de ziekenzorg. Het gebouw is in de Tweede Wereldoorlog flink beschadigd en in de jaren '70 van de vorige eeuw in zijn geheel gereconstrueerd. De Commanderie van St. Jan biedt onderdak aan verschillende bedrijven zoals Stadsbrouwerij de Hemel en Restaurant Plaats1.

17. MARX EN PHILIPS

Op nummer 33 woonde vroeger Isaac Presburg, voorganger in de synagoge aan de Nonnenstraat. Zijn dochter Henriëtte trouwde in 1814 met de Duitser Heinrich Marx.

Hun zoon Karl werd wereldberoemd. Een andere dochter van Isaac, Sophie, trouwde in 1820 met Leon Philips. Hun zoon Philip stichtte samen met kleinzoon Gerard in 1891 een gloeilampenfabriek in Eindhoven. Het Marxisme en de multinational Philips hebben dus dezelfde Nijmeegse wortels!

18. BESIENDERSHUIS

De naam Steenstraat wijst op een zeer oude herkomst. Oud zijn in ieder geval het Brouwershuis en het Besindershuis. Het Brouwershuis stamt uit de 16e eeuw (hoewel op de gevel het jaartal 1621 vermeld staat) en heeft een mooie trapgevel. Even verder staat het eveneens met trapgevels getooid Besindershuis uit 1500. Rond 1900 was de Steenstraat lang niet zo statig als deze twee huizen doen vermoeden. Het was er een luidruchtige bedoening van bordelen, verdachte logementen en tapperijen.

19. DE WAAKKADE

In de jaren tachtig van de vorige eeuw heeft de Waalkade een forse toeristische impuls gekregen. Dat is onder andere te zien aan de vele cafés, restaurants en terrasjes op de kade. Bij het Holland Casino zijn in een vitrine de resten van een Romeinse vloerverwarming te zien. Waarschijnlijk maakte het huis deel uit van een kleine nederzetting uit de laat-Romeinse tijd (3e - 4e eeuw). Aan de achterkant van het Holland Casino is uit dezelfde periode een tientallen meters lange muur gevonden. Een klein stukje daarvan is nog zichtbaar.

Waalkade

Loop verder op de Waalkade richting de **Waalbrug** > zie 20.

Ga de brede trap op (Veerpoorttrappen) of pak de lift rechts onderaan de trap. Bovenaan de trappen sla je linksaf het **Valkhofpark** in via een trap > zie 21.

Loop naar de **St. Nicolaaskapel** > zie 22.

Steek het park over naar de **ruïne** > zie 23.

Valkhofburcht, doek van Jan van Goyen

Valkhofkapel

Barbarossaruïne

20. MUSEUMKWARTIER

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

Nog verder op de Waalkade richting de Waalbrug staan enkele statige 17e-eeuwse huizen. Tussen deze huizen is vanaf begin 2018 De Bastei, centrum voor natuur en cultuurhistorie te vinden. De Bastei heeft zijn muren om de vroegere Stratemakerstoren heen opgetrokken om deze zo te beschermen tegen weersinvloeden. Deze Stratemakerstoren maakte deel uit van de middeleeuwse ommuring waarbij in de onderaardse gangen de nissen nog te zien zijn waarin de kanonnen stonden die de nabije stadspoort moesten verdedigen tegen de Spanjaarden. Naast De Bastei zit het Nationaal Fietsmuseum Velorama. Hier vind je een groot aantal bijzondere fietsen zoals originele loopfietsen, vélocipèdes, hoge bi's en fietsen van de Koninklijke familie.

21. HET VALKHOF

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

Je betreedt nu het beroemdste en belangrijkste stuk grond van Nijmegen: het Valkhof. De Romeinen stichtten hier het Oppidum Batavorum (de 'hoofdstad der Bataven'), dat rond het jaar 70 door de Bataafse opstandeling Julius Civilis in brand werd gestoken. In de laat-Romeinse tijd (3e-4e eeuw) lag hier een militaire versterking. Keizer Karel de Grote bouwde hier aan het eind van de 8e eeuw een palts (paleis), dat uitgroeide tot één van zijn belangrijkste residenties. Zelfs de Noormannen hadden het Valkhof een winter in hun bezit. Ook latere keizers van het Rooms-Duitse Rijk waren er geregeld te vinden. Keizer Frederik Barbarossa bouwde het in 1155 om tot een burcht. Deze burcht heeft vele eeuwen stand gehouden, maar viel in 1796 ten prooi aan de slopershamer. Gelukkig zijn de Nijmeegse burgers toen in

opstand gekomen zodat de twee kapellen bespaard zijn gebleven.

22. ST. NICOLAASKAPEL

De St. Nicolaaskapel ook wel Valkhofkapel genoemd, stamt voor een deel uit 1030 en is daarmee een van de oudste, nog bestaande stenen gebouwen van Nederland. Het is bovendien een zeldzaam voorbeeld van Byzantijnse architectuur in Noord-West Europa. Normaal hebben kerken in onze streken een kruisvormige plattegrond. Byzantijnse kerken hebben daarentegen meestal een vierkante, ronde of veelhoekige grondvorm. Dat is bij de St. Nicolaaskapel goed te zien.

23. BARBAROSSARUÏNE

De St. Maartenskapel (of Barbarossaruïne) is gebouwd in 1155 en zat destijds aan de burcht vast. Als je van deze plek af in de

richting van de St. Nicolaaskapel kijkt en in gedachten de tussenliggende ruimte opvult, krijg je een indruk van de grootte van de toenmalige burcht. Aan je rechterzijde, rechts van de twee bankjes, stond de ruim 50 meter hoge donjon. Deze zal in 2018 worden herbouwd.

Wat van de St. Maartenskapel rest, is eigenlijk alleen maar de halfronde apsis en een klein deel van het koor. In de binnenmuur zie je een aantal bogen waar een tussenvloer op rustte. Voor deze kapel is ouder bouw materiaal hergebruikt wat te zien is aan de Romeinse hoekzuilen en de daarop liggende kapitelen uit de tijd van Karel de Grote. Ook op het Valkhof is in de Tweede Wereldoorlog flink gevochten. De bezetter had er stellingen aangebracht om de Waalbrug te verdedigen. Wonder boven wonder zijn de twee kapellen tijdens de strijd bespaard gebleven.

Godenpijler

Verlaat het Valkhofpark via de brug in de richting van **Museum Het Valkhof** > zie 24.

Loop rechts om het museum heen, het **Hunnerpark** in > zie 25, 26, 27.

Houdt links aan richting **Belvédère** > zie 28 en 29.

Belvédère

Waalbrug

24. ROMEINS BEWIJS

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

In het door architect Ben van Berkel ontworpen Museum Het Valkhof vind je één van de belangrijkste collecties Romeinse kunst- en gebruiksvoorwerpen van ons land. Voor het museum staat een monument gebaseerd op de in 1980 gevonden brokstukken van een Romeinse godenpijler, welke in het jaar 17 in deze buurt stond. De vondst van de brokstukken van de godenpijler betekende voor Nijmegen de definitieve erkenning als oudste stad van Nederland.

De granieten zuil bestaat uit tien delen met teksten die verwijzen naar het verleden, citaten die door de eeuwen heen over de stad zijn geschreven. De zuil werkt tevens als Romeinse zonnewijzer. Boven op de zuil zie je een bronzen schildpad. Op een zonnige dag wandelt zijn schaduw langzaam over

het plein en zijn vier poten staan voor de windrichtingen.

25. OUDE STADSWAL

Je loopt hier over de stadswal. Door de uitvinding van het buskruit was de stadsmuur uit de 15e eeuw kwetsbaar geworden en moest deze aan de stadskant worden versterkt met een dikke aarden wal. Daar loop je nu op. Even verderop zie je nog een deel van de massieve muren met gewelfbogen voor de weergang.

26. NIJMEEGSE TRAM

Aan het begin van de stadswal zie je aan de rechterkant een kiosk. Dit is een voormalig tramhuisje uit 1911 en is een van de weinige overblijfselen van het Nijmeegse tramverleden. De Nijmeegse tram werd beroemd door lijn 2, die via Beek naar Berg en Dal liep

en een hoogteverschil van tachtig meter overbrugde. Vlak voor en na de oorlog was dit zogeheten 'Bergspoor' een nationale toeristische attractie.

27. KEIZER TRAIANUS

Je kunt vanaf hier op het midden van het verkeersplein een standbeeld zien staan van keizer Traianus. Deze Romeinse keizer schonk Nijmegen rond het jaar 104 het officiële marktrecht. Daardoor werd Nijmegen de eerste stad op Nederlands grondgebied. Ook verleende hij zijn familienaam (Ulpus) aan de stad, die vanaf dat moment Ulpia Noviomagus ging heten.

28. BELVÉDÈRE

De oorspronkelijke 15e-eeuwse waltoren is halverwege de Gouden Eeuw (± 1650) vervangen door deze toren in renaissancestijl.

Je hebt vanaf de Belvédère – de naam zegt het al – een schitterend uitzicht over de omgeving. Aan de voet van de Belvédère zie je een Duits kanon, dat na de Tweede Wereldoorlog is blijven staan en zijn loop nog altijd op de felbevochten Waalbrug heeft gericht.

29. WAALBRUG

• MEER INFO: LIBERATIONROUTE.COM

De Waalbrug stamt uit 1936. Enkele jaren na de opening werd de brug vanwege de oorlogsdreiging opgeblazen. In de oorlog werd hij opnieuw opgebouwd. Tijdens de bevrijdingsactie van de geallieerden (Operatie Market Garden) in 1944 bleef de brug miraculeus behouden, volgens de verhalen door toedoen van de verzetsstrijder Jan van Hoof.

Loop via dezelfde weg het Hunnerpark weer uit. Sla rechtsaf (**St. Jorisstraat**) en houd Museum Het Valkhof aan je rechterkant. Je loopt nu op de **St. Jorisstraat**, het verlengde heet de **Burchtstraat**. Loop een stukje de **Burchtstraat** in tot je aan je linkerhand het stadhuis ziet > zie 30.

Loop een stukje terug en sla rechtsaf de **Marikenstraat** in. Dit is de winkelstraat met twee niveaus > zie 31.

30. STADHUIS

Het stadhuis stamt in deze vorm uit 1554. In die tijd was het een modern gebouw met opmerkelijk veel elementen uit de vroege renaissance. Zo zie je 'klassieke' beelden van keizers die Nijmegen groot hebben gemaakt. Op grote medaillons staan afbeeldingen van de 7 deugden: hoop, liefde, geloof, moed, voorzichtigheid, eendracht en rechtvaardigheid. De toegangsdeur is rijk versierd met houtsnijwerk. Naast het stadhuis ligt een tweede poort. Dit is de Gedeputeerdenpoort uit 1663, die toegang gaf tot de vergaderruimte van de Gedeputeerden van het gewest Gelre. De poort is duidelijk bedoeld om te imponeren en vooral ook om af te steken bij zijn 'stadse' buurman. Het stadhuis is in de Tweede Wereldoorlog weliswaar ontkomen aan het bombardement, maar is bij de bevrijding alsnog in brand gestoken. In de jaren vijftig is het pand gerestaureerd.

31. MARIËNBURG

• MEER INFO: SPANNENDEGESCHIEDENIS.NL

De Mariken- en Moenenstraat zijn samen de nieuwste winkelstraten van Nijmegen. Door gebruik te maken van het natuurlijke hoogteverschil in de binnenstad heeft de Marikenstraat twee niveaus. De Marikenstraat komt uit op het Mariënburgplein. Daar ligt de eeuwenoude Mariënburghkapel met het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. Ook de bibliotheek het Huis van de Letters, het Regionaal Archief Nijmegen en het grootste filmhuis van Europa LUX Nijmegen zijn hier te vinden. Kenmerkend voor het Mariënburg zijn de gebouwen die naar voren hellen, met uitstekende wanden, gekleurde gevels en aparte ramen.

Aan het einde van de Marikenstraat houd je rechts aan richting het **Koningsplein**. Op het plein houd je links aan en kom je langs de **Bedriegertjes**. Daar ga je linksaf de **Ziekerstraat** in. Vervolgens neem je de tweede straat rechts (**van Welderenstraat**). Bij de **Bisschop Hamerstraat** sla je linksaf en kom je uit op het Keizer Karelplein > zie 32.

Loop rechts over het Keizer Karelplein terug naar de VVV. Je bent aan het einde gekomen van de stadswandeling.

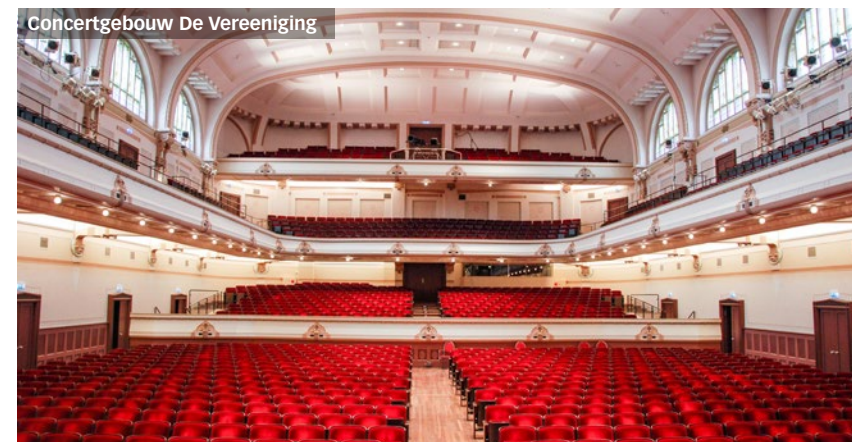

EINDPUNT

32. CONCERTGEBOUW DE VEREENIGING

Links aan de overkant van het plein, staat Concertgebouw De Vereniging. Het is in 1915 gebouwd door Oscar Leeuw, die op

zijn beurt is geïnspireerd door de beroemde architect Berlage (o.a. bekend van het Amsterdamse Beursgebouw). Het overwegend bakstenen gebouw oogt massief, maar is tegelijk ook speels door de levendige afwisseling van vormen.

ALLES OVER

DE BINNENSTAD

CENTRUMNIJMEGEN.NL

EEN OVERZICHT VAN ACTIVITEITEN,
WINKELS, HORECA EN NOG VEEL MEER.

HUIS VOOR DE BINNENSTAD